Rok VII. Kraków, piątek 7 marca 1924 Nr. 56.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7. Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.123
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi. Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca. Za inseraty Redakcya nie odpowiada.
Redaktor naczelny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena Nru Mp. 250.000

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. 5800000 kwrt. 17400000
w Krakowie z odnoszeniem do domu mies. 6000000 kwrt. 18000000
Na prowincyi: z przesyłką pocztową mies. 7000000 kwrt. 21000000
Za granicą: z przesyłką pocztową mies. 12000000 kwrt. 36000000
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo złp. 0·08, wiersz milimetr. 1-szp. złp. 0·10. Nadesłane złp. 0·30. Wiersz milimetrowy 1-szpalt. w tekście złp. 0·40. Wiersz milim. 1-szp. na 4-szej stronie złp. 0·50 Gratulacye złp 3 Inser. zamiejsc. o 50%, zagr. o 100% droższe.
Ceny ogłoszeń w złotych polskich oblicza się po urzędowym kursie franka złotego w dniu wpłaty.

Wielki rzut Kemala Paszy.

Kraków, 6 marca.

Legendą otoczony, ubóstwiany oswobodziciel nowej Turcyi, Mustafa Kemal Pasza zdobył się na krok śmiały, powodując uchwałę angorskiego Zgromadzenia Narodowego, na mocy której osmańska rodzina byłych sułtanów zostaje pozbawioną kalifatu, a sama instytucya kalifatu, jako przywileju narodu tureckiego zostaje zniesioną.

Krok ten jest jednak nie tylko śmiały, ale na pozór niezrozumiały.

Składają się na to następujące przyczyny. Lud turecki jest na wskróś związany z tradycyą religii muzułmańskiej, a najwyższa władza polityczna łączyła się w wyobrażeniach jego zawsze nierozłącznie z najwyższą władzą religijną, której wcieleniem był właśnie Kalif, następca Mahometa. Uchwała onegdajsza oznacza tedy dla masy wiernych policzek, godzący w jej dumę i samopoczucie. Nie tylko to. Fakt, iż kalifat związany był z narodem tureckim stanowił dla Turcyi niepośledni czynnik moralny na terenie międzynarodowym, bo zmuszał do pewnego respektu i liczenia się z wpływem Turków w świecie muzułmańskim, jako dzierżycieli spadku po Mahomecie. Właśnie w tej chwili, gdy w świecie muzułmańskim toczy się walka o kalifat, na który znowuż czyhają Arabowie, dobrowolne pozbycie się stanu posiadania musi wywołać conajmniej zdziwienie, jako krok niedostatecznie obliczony. A wreszcie przyczyna czwarta: w samym obozie zwolenników Kemala Paszy, nie mówiąc już o jego przeciwnikach politycznych, tęskniących do dawnych synekur z czasów sułtańskich, projekt jego jako rewolucyjny ma znaczną ilość wrogów, którzy teraz będą mieli sposobność zwarcia swych szeregów pod popularnem hasłem, działającem na masy, by pod jego osłoną wzniecić walkę przeciw Kemalowi, co oznacza: wojnę domową w odnowionem, na słabych jeszcze nogach stojącem państwie, a w rezultacie roztworzenie bram dla nowych zewnętrznych interwencyi i wpływów, których Turcya z takim mozołem i ofiarami się pozbyła.

Efekt tedy eksperymentu Kemala może z powyższych względów stać się niebezpiecznym, jeśli nie katastrofalnym dla młodej Turcyi.

A jednak — jest on tylko na pozór niezrozumiały, a Kemal Pasza nie tylko wódz ale i polityk wytrawny, miał z pewnością swoją pozytywną koncepcyę polityczną, skoro na krok ten się zdobył, mimo, iż z pewnością najlepiej zdawał sobie sprawę z tego, jak ważkie przyczyny przemawiają przeciw temu eksperymentowi.

Zaktywizowanie ludu tureckiego, podniesienie jego świadomości i samodzielności politycznej jest pierwszym i głównym celem Kemala Paszy. Sułtanat w ciągu wieków całych, podobnie jak carat utrzymał lud w ciemnocie, bałwochwalczej, bezmyślnej duchowej pańszczyźnie wobec kalifatu, co w rezultacie utwierdzało władzę sprzedajnej, skorumpowanej oligarchii. Ona właśnie doprowadziła państwo finansowo, gospodarczo, kulturalnie i politycznie na dno przepaści. Na europejskich pojęciach politycznych wyszkolony Kemal zrozumiał, że kompromis z tą dotychczasową formą i systemem rządów jest niemożliwy. Wciągnięcie w wir polityki całego narodu, podniesienie jego poczucia odpowiedzialności za losy ojczyzny było dlań logiczną, nieuchronną konsekwencyą przeszłości tureckiej.

I na tę drogę weszedł. Usunął sułtanat, zdetronizował Mehmeda VI, wprowadził republikę, zwołał Zgromadzenie Narodowe oparte na wyborach dostatecznie — jak na stosunki tureckie — demokratycznych, słowem pchnął historyę państwa tureckiego na drogę ludowładztwa. Wygrał wojnę, uratował państwo od niechybnej — zdawało się — zagłady, zawarł pokój zwycięzki, jako jedyny zwycięzki-sprzymierzeniec pobitych państw centralnych. Nimbu władzy nie zdarł jednak z rodziny Osmańskiej, a Mehmed VI, wsiadając na okręt banicyi, oświadczył wyraźnie, że nie zrzeka się praw swych „z Bożej łaski". Trzeba tedy było dzieła dokończyć i nimb ten zerwać przez odebranie także kalifatu byłemu sułtanowi, a to wolą narodu, ucieleśnionego w Zgromadzeniu Narodowem.

Oto jedna przesłanka rewolucyjnego kroku Kemala. Są jednak i inne. Kalifat był dziedzicznym przywilejem rodziny cesarskiej. Ta dziedziczność stoi w sprzeczności z zasadami wszelkiej ludowładczej republiki, opierającej się na wyborach. Trzeba zatem było tę zasadę dziedziczności obalić także w dziedzinie władzy religijnej, którąby łacno mogła w przyszłości przygnieść swym ciężarem władzę polityczną i zawrócić ojczyznę — w przepaść bezwładu i inercyi. Z pomocą przychodzi Kemalowi fakt, iż walka o dziedziczność i wybieralność Kalifa jest znamieniem całej 13 wiekowej historyi kalifatu, poczawszy od następcy Mahomeda, Abu Bekra. Podniesienie hasła wybieralności Kalifa ma zatem i w dziejach kalifatu swój resonans, który na terenie nowoczesnej republiki odezwać się musi tem silniej. I na to liczy Kemal pasza, spodziewając się, że jego hasło schlebi samopoczuciu narodu tureckiego jako szafarzowi najwyższej władzy religijnej.

Pozostałby tylko argument wewnętrzno-muzułmański i międzynarodowej polityki. I w tym względzie Kemal ma swoją koncepcyę.

Historya kalifatu wykazuje, że toczyła się oń walka wśród rozmaitych ludów mahometańskich i błędem jest przypuszczać, jakoby aureola kalifatu nigdy nie została zszarganą walką plemienną. Turcy przywłaszczyli sobie kalifat dopiero w r. 1517 po zdobyciu Egiptu a i obecnie w świecie muzułmańskim podzielone są zdania co do prawowitości tureckiego kalifatu. Fakt, że święte miasta Mekka i Medyna są obecnie pod panowaniem Arabów, usamodzielnienie się Egiptu, rosnąca świadomość 66 milionów muzułmanów hinduskich, aspiracye wśród muzułmanów marokańskich — wszystko to są czynniki, które kwestyonują silnie prawo Turków do kalifatu. W takiej sytuacyi Kemal Pasza postanowił zamiast bronić stanu posiadania za cenę nieuchronnego rozdwojenia świata muzułmańskiego, złożyć kalifat niejako do dyspozycyi dziesiątek milionów muzułmanów i w ten sposób sprzęgnąć ich wspólnym celem wyboru Kalifa, któryby wtedy miał niewzruszalne podstawy w woli całego, zgodnego świata wyznawców Mahometa. Tą drogą — spodziewa się Kemal wytrącić broń z ręki Anglii, która w sprawie kalifatu wygrywa Arabów przeciw Turkom, uczynić sprawę kalifatu wyłącznie wewnętrzną sprawą mahometan i zwrócić Arabów przeciw Anglii. Jeśli wybór nie padnie na Turka, to będzie to zło mniejsze niż rozdwojenie świata muzułmańskiego, a co zatem idzie wybór kilku narodowych Kalifów, czego przykład już zna historya kalifatu.

W tem oświetleniu krok Kemala Paszy urasta do miary wielkiego rzutu stratega i polityka, kroku, który może być równie genialnym jak katastrofalnym dla jego ojczyzny i jej znaczenia.

To zaś okaże przyszłość, gdyż Kemal Pasza reprezentuje tylko jednego partnera na szeroko zakreślonem placu boju. Drugim — jest na pozór Arab, w rzeczy samej jednak Anglia.

Kemal zagrał na całą stawkę. Na Bliskim Wschodzie rozpoczyna się gra interesująca i poważna.

Dr. I. Schwarzbart.

Dziś czwartek 6 marca 1924 w sali „Astorya"

DANCING

338 Staraniem Ż. K. S. „Kadimah".
Początek o godz. 7½ wieczór. — Wstęp dla członków i gości zaproszonych przez tychże.

Zapraszamy wszystkich członków i sympat. na

IV. DNCING

który odbędzie się w sobotę, dnia 8 marca br. w sali „Astorya". Początek o godz. 6 popoł.

238 Komitet zabawowy „Ż. R. K. S."

Wyjazd kalifa na wygnanie do Szwajcaryi.

Konstantynopol, 5. 3 PAT. Havas. Zdetronizowany sułtan Abdul Medżid wyjechał do szwajcaryi. Przed wyjazdem zaprotestował on przeciw mowie wygłoszonej w zgromadzeniu narodowem przez Kemala baszę i w proteście swym zauważył, że zniesienie kalifatu przyzna słuszność twierdzeniu cudzoziemców, iż islam stoi na drodze przeciw postępowi.

Wrażenie zniesienia kalifatu w Londynie.

Londyn, 5. 3 PAT. Zniesienie kalifatu wywarło w Londynie ujemne wrażenie. Dzienniki uważają ten krok za nowy dowód nacyonalistycznych dążności Turcyi.

Oficyalny kurs franka złotego w dniu dzisiejszym bez zmiany 1.800,000.

Gospodarka rządowa w przedsiębiorstwach państwowych na komisyi sejmowej

Sin Warszawa. (Telefonem). eSjmowa Komisya budżetowa rozpatrywała w dalszym ciągu budżet ministerswa przemysłu i handlu. Na wczorajszem posiedzeniu obradowano nad gospodarką przedsiębiorsw państwowych, mianowicie kopalń soli potasowych „Skarbofermu" i fabryki przetworów azotowych w Chorzowie. W dyskusyi krytkowali przedstawiciele ugrupowań lewicowych gospodarkę rządu, podniesiono m. in. fakt, że gdy w chwili przejęcia fabryki w Chorzowie rząd partycypował w 60 proc. akcyi zakładów, to dziś mimo udzielenia znacznych kredytów posiada tylko 13 proc udziałów, a to dlatego, że przy subskrypcyi nowych akcyi rząd nie korzystał z przysługującego mu prawa poboru.

Pos. Diamand stawia rezolucyę, wzywającą by Najwyższa izba kontroli państwa zbadała tę sprawę i gospodarkę w Skarbofermie. Ze względu na to, że rząd p. Grabskiego zbyt pochopnie wyzbywa się przedsiębiorstw państwowych wzywa mowca ministerstwo skarbu do wyjaśnienia postępowania w tej mierze. Mowca podnosi, że pMichalski, jako minister skarbu przeforsował na Radzie ministrów sprawę oddania sprzedaży akcyi Bankowi krajowemu, w którego Radzie nadzorczej zasiadał wówczas p. Armułowicz, — po upływie roku wycofano go, a zamianowano na jego miejsce p. Michalskiego...

Pos. Kozmarin zapytuje, jakie pobory mają przedstawiciele rządu w przedsiębiorstwach państwowych i czy jest rzeczą konieczną, ażeby ich tylu tam zasiadało. Apeluje do komisarza oszczędnościowego, ażeby w sprawę tę wglądnął. — Na zapytanie to przedstawiciel rządu nie udzielił odpowiedzi, a przedstawiciel komisarza oszczędnościowego oświadczył, że przy trzeciem czytaniu odpowiedzi udzieli.

Dla zbadania gospodarki ministerstwa przemysłu i handlu w dziale przedsiębiorstw państwowych wybrano specyalną podkomisyę, która zajmie się sprawami poruszonemi na wczorajszem posiedzeniu komisyi.

Rozpoczęcie działalności Banku Polskiego

nastąpi w kwietniu lub z początkiem maja.

Sin Warszawa. (Telefonem). Wczoraj udała się do Paryża komisya w celu odebrania drukowanych tam banknotów złotowych, w odcinkach 1, 5, 10 i 20 złotowych, które po przewiezieniu do Warszawy oddane zostaną Radzie nadzorczej Banku Polskiego. Prace nad uruchomieniem działalności Banku Polskiego są w pełnym toku, a otwarcia należy się spodziewać z końcem kwietnia, lub z początkiem maja.

Wpływy podatkowe w lutym z poszczególnych izb skarbowych.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Zestawienie dochodów z podatków państwowych w drugiej dekadzie lutego wykazuje na pierwszem miejscu co do sum, któr wpłynęły z poszczególnych Izb skarbowych na pierwszem miejscu Warszawę, dalej Poznań, Lwów, Łódź, Kraków (1,174,874 złotych) itd. Co do podatku przemysłowego prym dzierżą Warszawa i Łódź, podobnie odnośnie do podatku dochodowego. Co do podatku majątkowego zajmuje Izba skarbowa w Krakowie 8 miejsce.

Pertraktacye Związku przemysłowców z górnikami o umowę na marzec.

Przemysłowcy żądają przedłużenia dnia pracy. — Groźba wybuchu strejku w przemyśle górniczym.

Sin. Warszawa. (Telefonem) W poniedziałek 3 bm. toczyły się w Dąbrowie górniczej narody przedstawicieli Związku górników co do umowy na marzec dla gorników w zagłębiu dąbrowskiem i krakowskiem.

Przedstawiciele przemysłowców zażądali obniżenia płac robotniczych o 10 procent i przedłużenie czasu pracy oraz odliczenie czasu zjazdów i wyjazdów z kopalń i zejściado pracy. Przedstawiciele Związku górników uchylili się od wszelkiej dyskusyi nad propozycyami przemysłowców i oświadczyli, że na wypadek narzucenia górnikom żądań przemysłowców związek wezwie ogół górników do podjęcia strejku dla obrony swych praw.

W związku z tem sekretaryat generalny Związku górników wydał odezwę wzywającą górników do strejku na wypadek wprowadzenia do kopalń dłuższego dnia pracy.

Jutro będzie konferował w tej sprawie pos. Stańczyk (PPS) z premierem Grabskim.

Czesi zniżają taryfę tranzytową od węgla polskiego

Warszawa. PAT. Rząd czeski od 1 marca zgodził się na obniżenie opłat tranzytowych, przewozu węgla polskiego na swe terytoryum. Taryfy czeskie, nakładając specyalnie wysoką opłatę na węgiel polski stawały na przeszkodzie skutecznej konkurencyi węgla polskiego z czeskim w Austryi Jugosławii, Włoszech i Szwajcaryi.

Prawda o rzekomym zamachu na komisyę ministeryalną.

(Ch) Lwów, (telefonem). Przyniesiona przez polujące na senzacyę dzienniki lwowskie i powtórzona przez całą prasę wiadomość, że w pociągu posp. zdążającym ubiegłej soboty ze Lwowa do Warszawy w przedziale I. klasy znaleziono bomby i że miał to być dokonany zamach na dwóch reprezentantów władz jadących tym pociągiem, okazała się najzwyklejszą „kaczką" dziennikarską.

Jak się dowiaduję z miarodajnych źródeł, w jednym z wagonów tegoż pociągu wybuchł mały pożar na przestrzeni Lwów—Zimna Woda. Pożar ugasili natychmiast sami pasażerowie. Niedaleko Medyki pociąg wstrzymano powtórnie, ponieważ pasażerowie I. klasy skarżyli się rewizorowi pociągu, że w przedziale daje się odczuwać jakiś swąd. Rzeczywiście pod ławką w wagonie tym znaleziono kilkucentymetrową laseczkę dymiącego fosforu, który niestety podniesiony przez rewizora buchnął ogniem w jego ręku, powodując ciężkie poparzenia. W Przemyślu, zawiadomione o tem władze, otoczyły pociąg i rozpoczęły perlustracyę podróżnych, przyczem dokonano aresztowania dwóch podejrzanych o podłożenie fosforu o- sobników.

Jeden z wysokich urzędników dyrekcyi policyi wyraził opinię, że laseczkę fosforu musieli podłożyć jacyś złodzieje, by na wypadek powstałego w wagonie pożaru i ewentualnej paniki mogli przystąpić do „dzieła obrobienia waliz i torb" podróżnych.

Wobec tego senzacyjne informacye o rzekomym zamachu na komisyę wiozącą akta sprawy Bessarabowej uległy odpowiedniemu sprostowaniu.

Na dzisiejszem posiedzeniu sejmu przedstawiciel rządu wyjaśni na podstawie śledztwa i obdukcyi zwłok, co spowodowało tragiczny zgon p. Bessarabowej.

Aresztowanie lektora uniw. warszawskiego

Sin Warszawa. (Telefonem). Onegdaj aresztowano tu b ministra w rządzie Petlury i lektora języka ukraińskiego nauniwersytecie warszawskim Zajcewa i urzędniczkę centralnego komitetu ukraińskiego Maryę Wasilijewę. Aresztowania nastąpiły pod zarzutem szpiegostwa.

Sprawa Małopolski wschodniej aktualna.

Ważne narady komitetu politycznego Rady ministrów.

„Lemb. Tugblat" donosi z Warszawy: Ubiegłego czwartku odbyło się posiedzenie politycznego komitetu Rady ministrów. Zwołanie tego posiedzenia jest w związku — jak opowiadają — z pobytem polskiego ambasadora w Londynie p. Skirmunta, który interweniował ostatnio u angielskiego premiera Mac Donalda w sprawie nienaruszalności granic polskich i postanowień traktatu wersalskiego. W posiedzeniu tem wzięli udział pp. Kasznica, jako przewodniczący komisyi reorganizacyi administracyi na kresach, jakoteż Sarzewski i dr Łoewenherz jako rzeczoznawcy w kwestyach kresów. Udział dra Leowenherza w obradach politycznego komitetu tłumaczy się powszechnie faktem, że rozpatrywano na tem posiedzeniu m. in. także kwestye Małopolski wschodniej.

Jak wiadomo doniósł niedawno ambasador Polski w Londynie ministerstwu spraw zagranicznych, że rząd Labour Party pragnie znowu wysunąć sprawę przynależności państwowej Małopolski Wschodniej(?)

Sprawa objęcia mandatów po posłach ukraińskich

Sin Warszawa. (Telefonem). W niektórych dziennikach pojawiły się informacye, jakoby Koło Żydowskie miało się powiększyć o 2 członków p. Fajnsztajna, który miał objąć mandat po pos. Łuckiewiczu i o p. Bryarskiego, ewent. kandydatą na mandat po pos. Jakowluku, zasądzonym w procesie o zdradę stanu. — Obaj ci panowie otrzymali pismo od komisyi parlamentarnej Koła Żydowskiego, wzywające ich do rezygnacyi na rzecz następnych na liście kandydatów nie-Żydów.

Od p. Bryarskiego nadeszła na pismo Koła Żydowskiego odpowiedź, w której nie uznaje decyzyi komisyi parlamentarnej i domaga się rewizyi jej postanowienia.

Komisya parlamentarna Koła nie zmieni jednak swej decyzyi, bo nie ma zamiaru łamać umowy, zawartej z innemi mniejszościami narodowemi przy wyborach.

Nadużycia dewizowe oddziału Banku krajowego w Katowicach.

Sin Warszawa. (Telefonem). Potwierdzają się pogloski, że oddział katowicki Banku krajowego przeprowadzał różne niedozwolone operacye walutowe i działał na zniżkę marki polskiej, przekraczając odnośne przepisy walutowe. Śledztwo sądowe w tej sprawie toczy się dalej i w najbliższym czasie zostanie ukończone.

Premier Grabski o zażegnaniu bezrobocia.

Sin Warszawa. (Telefonem). Na posiedzeniu Rady gospodarczej, odbytem w dniu wczorajszym pod przewodnictwem premiera Grabskiego, wygłosił p. premier dłuższy referat, w którym zajął się obszernie sprawą bezrobocia. Wobec ujawnionej w dyskusyi zgodnej opinii, że wydatne zasilenie przemysłu kredytami przedewszystkiem przyczyni się do załatwienia sprawy bezrobocia, oświadczył mp. Grabski, że rząd zajmie się tą sprawą.

Odpowiedź gen. Sikorskiego na interpelacyę o biciu żołnierzy.

Sin Warszawa. (Telefonem). Na interpelacyę pos. Łańcuckiego i tow. w sprawie znęcania się instruktorów nad żołnierzami, minister spr. wojsk Sikorski przesłał na ręce marszałka Sejmu bardzo szczegółowe wyjaśnienie, w którym zawiadomił, że bicie rekrutów przez instruktorów skonstatowano w 3 wypadkach. Dwóch instruktorów polecono ukarać dyscyplinarnie, trzeciego zaś osadzono w areszcie i zarządzono wniesienie przeciw niemu dochodzenia karnego.

Celem uniknięcia przerwy w wysyłce pisma prosimy o rychłe odnowienie prenumeraty na miesiąc marzec

Sprawa bilansu płatniczego Polski

Obrady Rady Gospodarczej. — Wywóz w styczniu przewyższył przywóz o 10 milionów. — Cła na artykuły zbytkowne będą podwyższone. — Sprawa podwyżki opłat paszportowych.

Warszawa, 4. 3 PAT. W dniu 4 bm. odbyło się posiedzenie rady gospodarczej pod przewodnictwem prezydenta ministrów i ministra skarbu Wł. Grabskiego przy udziale min. przem. i handlu Kiedronia i ministra reform rolnych. Prezydent ministrów Grabski oświadczył, zagajając posiedzenie, że stawia na porządek dzienny dzisiejszego zebrania sprawę bilansu płatniczego i handlowego. Bilans handlowy i płatniczy w państwie polskiem okazuje się pozytywny i dodatni. Wprawdzie są pewne objawy ujemne w bilansie płatniczym, jak zbyt duże wydatki na niepotrzebne wyjazdy zagranicę, lecz równocześnie nie brak pozycyi dodatnich, jak nadsyłanie do kraju oszczędności przez naszych robotników, pracujących zagranicą. Dobrze świadczy o naszym bilansie płatniczym fakt, że d. 1. 7 1923 r. Polska zapłaciła ratę długu Ameryki. Wbrew zdaniu ekspertów angielskich, prezydent Grabski chce zapłacić procenty i raty naszych długów zagranicznych, przypadające na r. 1924. Takie zapłacenie rat i procentów uchroni Polskę od zarzutu, że jest państwem niewypłacalnem, coby mogło dać podstawę wysuwaniu zagadnienia kontroli jakiejś nad nami. Przeciwko wyjazdom zagranicę na razie tak szkodliwym w okresie sanacyi, skarbu przedsięwzięto środek pobierania od każdego paszportu zagranicznego 100 dolarów.

Trzeba się zastanowić nad bilansem handlowym, bo bilans handlowy jest najważniejszym elementem bilansu płatniczego. Za pierwszy tylko miesiąc br. bilans handlowy dał 101 milionów franków złotych, przewyżki wywozu nad przywozem. Gdy więc teraz lepsza polityka skarbowa zapobiegła dalszemu spadkowi naszej waluty, trzeba czuwać, aby bilans handlowy i płatniczy pozostały czynne.

Na kwestyę bilansu czynnego wpływają rozmaite czynniki. Nie jest tu przeszkodą podwyżka taryf kolejowych, gdyż taryfa stwarza premie wywozowei i inne. Czynne saldo naszego bilansu handlowego wynika głównie ze zmniejszenia konsumpcyi wewnętrznej. Hamulcem na przywóz były niuporządkowane stosunki walutowe, a zatem stabilizacya waluty może spotęgować przywóz, co byłoby rzeczą szkodliwą.

Podwyżka ceł jest więc konieczna,

aby uchronić równowagę bilansu.

Zmniejszenie opłat eksportowych

jest wprawdzie pożądane ze względu na wzmożenie wywozu, lecz tu trzeba być bardzo ostrożnym, ponieważ opłaty eksportowe hamują wzrost cen artykułów niezbędnych potrzeb. Musimy starać o wzmożenie eksportu, co jest możliwe kosztem skarbu, a do czego rząd wnet przystąpi.

Nad tem oświadczeniem prezydenta ministrów wywiązała się dyskusya, w której zabierali głos: pp. Lempicki, prof. Krzyżanowski, prof. Kempner, Natanson, prof. dr Brzeski, dr Diamand, Sągajło, prof. Taylor, Gościcki, Drzewiecki. W czasie dyskusyi prez. ministrów dawał kilkakrotnie wyjaśnienia podkreślając, że rząd czuwa przedewszystkiem nad tem, aby

koszta utrzymania w Polsce nie wzrastały,

przyczem niestety stosunek cen surowców żywności do cen produktów spożywczych w Polsce jest gorszy u nas niż zagranicą. P. prez. ministrów zastrzega się tylko, że sprawa bilansu płatniczego i handlowego powinna być oświetlana ze stanowiska gospodarczego, a nie ze stanowiska skarbowego. Odpowiadając pos. Gościckiemu prez. ministrów specyalnie podkreślił, że sanacya skarbu przywraca rolnikowi drobnemu to, co mu zabrała inflacya, mianowicie kapitał obrotowy. Już dziś istnieje pod tym względem duża zmiana na lepsze. Wreszcie w sprawie taryfy celnej prez. min. zaznaczył, że

podwyżka przewidziana jest wyłącznie na przedmioty zbędne.

Co się zaś tyczy paszportów zaznaczył, że od opłaty 100 dolarów będą 2 kategorye zniżek, tak, że pełną opłatę będą płaciły tylko osoby, wyjeżdżające zagranicę celem rozrywki.

Prócz prezydenta min. zabierał głos min. przem. i handlu Kiedroń, ażeby przypomnieć obecnym, że rząd poniósł duże ofiary na rzecz utrzymania aktywności bilansu handlowego i na rzecz przemysłu. Dalszych ofiar rząd teraz nie może czynić. Przemysł musi obecnie przejść od metod okresu dewaluacyjnego do metod okresu stabilizacyi. Rząd dba o zawieranie traktatów handlowych. Rozwój sieci kolejowej jest postanowiony. W placeniu kredytów będą poczynione pewne ułatwienia. Na tem przerwano posiedzenie przedpołudniowe.

W godzinach wieczornych przemawiali pp. Peretz, prof. dr Rybarski, sen. dr Buzek, prezes dr Stefczyk, prof. dr Okolski i p. Rynkman. Na zakończenie dyskusyi zabrał głos prez. min. Wł. Grabski, ażeby stwierdzić, że według opinii niemal wszystkich mowców

obecny kryzys w okresie sanacyi naszego skarbu ma przebieg bardzo umiarkowany.

Ten kryzys nie zachwieje naszym bilansem handlowym i płatniczym. W dalszej przyszłości należy politykę gospodarczą produkcyi rolnej należycie rozwinąć. Ta powinna nietylko nasycić rynek wewnętrzny, lecz też podtrzymać eksport. Przed naszym rolnikiem otwierają się ogromne możliwości. Na razie niema niebezpieczeństwa dla naszego bilansu handlowego. W zakresie polityki celnej podczas dyskusyi nie wyłoniły się specyalne postulaty. Na tem konferencya w dniu dzisiejszym dobiegła końca.

Projekt ustawy o ochronie lokatorów

uchwalony w III. czytaniu przez Sejm.

Ciąg dalszy.

ROZDZIAŁ IV. URZĘDY ROZJEMCZE DLA SPRAW NAJMU.

ARTYKUŁ 13.

1) Urzędy rozjemcze do spraw najmu będą utworzone w tych miastach i miejscowościach fabrycznych, które przy ostatnim spisie ludności miały ponad 90,000 mieszkańców. W innych gminach można je utworzyć na żądanie wyrażone uchwałą rady gminnej. W miarę potrzeby można w jednej miejscowości utworzyć kilka urzędów.

2) Koszty, połączone z utworzeniem i działalnością tych urzędów, ponosi gmina.

ARTYKUŁ 14.

1) Przewodniczącego urzędu i jego zastępcę mianuje — ile możności z pośród osób mających wykształcenie prawnicze — prezes sądu okręgowego. Resztę członków mianuje tenże prezes na przedstawienie naczelnika (burmistrza) gminy, w której urząd ma siedzibę. Połowa tych członków musi być powołaną z pośród mieszkających w gminie właścicieli domów, druga z pośród najemców, względnie podnajemców, o ile ani oni sami, ani też ich małżonkowie nie posiadają własnej nieruchomości miejskiej. Lista członków powinna zawierać zawsze wystarczającą liczbę ławników z kół handlowo- przemysłowych oraz rzemieślniczych.

2) Godności przewodniczącego, zastępcy i członków są honorowe; mają oni jednak prawo do zwrotu wydatków wyłożonych gotówką. Oprócz tego tym, którzy żyją z zarobku, można przyznać wynagrodzenie z funduszów gminnych.

3) Członkowie urzędu składają na ręce prezesa sądu lub sędziego przez niego wyznaczonego, przyrzeczenie, że będą gorliwie i bezstronnie pełnili swój urząd i dochowają tajemnicy urzędowej.

ARTYKUŁ 15.

Od powołania na członka Urzędu wymówić się mogą kobiety, duchowni, wojskowi, urzędnicy publiczni, osoby starsze ponad 60 lat, drobni przemysłowcy i osoby żyjące z płacy dziennej albo tygodniowej. O zasadności wymówienia się rozstrzyga ostatecznie Prezes Sądu Okręgowego.

ARTYKUŁ 16.

1) Uchylających się od przyjęcia godności członka urzędu, mimo, że ich wymówienie się uznano za nieuzasadnione, należy skazać na grzywnę do wysokości stu złotych.

2) Członków urzędu, którzy bez należytego usprawiedliwienia się na posiedzenia nie przybywają opóźniają się, lub w inny sposób od spełnienia swoich urzędowych obowiązków się uchylają, należy za każdym razem skazać na grzywnę do trzydziestu złotych. W razie późniejszego należy tego usprawiedliwienia się — można grzywny uchylić lub zmniejszyć. Członków urzędu, którzy stali się winnymi rażącego naruszenia obowiązków urzędowych, należy nadto usunąć z urzędu.

3) Orzeczenia powyższe należą do prezesa sądu okręgowego.

ARTYKUŁ 17.

1) Urząd rozstrzyga po rozprawie ustnej większością głosów w zespołach trzech członków, w których skład wchodzą: przewodniczący lub jego zastępca i po jednym ławniku z koła właścicieli domów i najemców. Jeśli przedmiotem sporu jest pomieszczenie handlowe, przemysłowe, pracownia lub sklep, ławnikiem z koła najemców musi być osoba należąca do kupców, przemysłowców albo rękodzielników lub przynajmniej ze stosunkami odpowiedniemi dobrze obeznana.

W razie sporu między najemcą a podnajemcą wchodzi w skład zespołu prócz przewodniczącego, względnie jego zastępcy, jeden ławnik najemca, a drugi podnajemca.

2) Orzeczenie należy wygotować najdalej w ciągu trzech dni na piśmie z krótkiem uzasadnieniem i na żądanie doręczyć stronom.

3) Rozprawy urzędu są jawne. Jawność należy wykluczyć na zgodny wniosek stron, a na wniosek choćby jednej strony wówczas, gdy mają być rozpatrywane zdarzenia z życia rodzinnego. Publiczne ogłaszanie treści rozprawy niejawnej jest wzbronione.

ARTYKUŁ 18.

1) Jeśli strona zwróciła się do urzędu, wezwie on strony z zagrożeniem, że niestawienie się nie wstrzyma rozprawy. Rozprawę należy przeprowadzić, ile możności, w ciągu dni 8 od podania wniosku.

2) Wezwani obowiązani są stawić się osobiście, albo wysłać do rozprawy pełnomocnika. Strony i ich pełnomocnicy winni są zgodnie z prawdą udzielić wyjaśnień przez urząd żądanych.

3) Urząd może przedsiębrać wszelkie dochodzenia do orzeczenia potrzebne, w szczególności: wzywać i przesłuchiwać osoby, które wyjaśnień udzielić mogą.

4) Urząd nakłada grzywny do wysokości trzydziestu złotych za niestawiennictwo bez usprawiedliwionej przyczyny stron i osób, wezwanych do udzielenia wyjaśnień, jak również za odmówienie złożenia wyjaśnień i dowodów. Od orzeczenia urzędu rozjemczego, nakładającego grzywny, służy w terminie 14-dniowym od dnia zawiadomienia odwołanie się do prezesa sądu okręgowego, którego decyzye są ostateczne. Ściąganie nałożonych grzywien należy do władz administracyjnych. Grzywny wpływają do kasy komunalnej.

Wszystkie władze i urzędy winny udzielać urzędowi rozjemczemu do spraw najmu pomocy prawnej.

ARTYKUŁ 19.

1) Właściwy urząd rozjemczy do spraw najmu rozstrzyga na wniosek wynajmującego, najemcy lub podnajemcy o tem, czy komorne i inne wynagrodzenia odpowiadają zasadom i granicom w tej ustawie ustalonym.

2) Jeżeli strony oświadczyły, iż poddały się orzecznictwu urzędu, orzeczenia te są ostateczne i nie ulegają zaskarżeniu, mogą być jednak na wniosek jednej ze stron w każdej chwili zmienione ze skutecznością dla nowego terminu płatności komornego. Wnioski o zmianę orzeczenia, nie oparte na nowych okolicznościach faktycznych, może urząd odrzucić bez rozprawy.

3) Wynajmującemu, najemcy i podnajemcy wolno także inne ze stosunku najmu wyłaniające się spory, o ile nie zostały już wniesione do sądu, poddać orzeczeniu urzędu rozjemczego, który ma postąpić według powyższych zasad. Spór o eksmisyę może być poddany orzecznictwu urzędu rozjemczego jedynie wtedy, gdy obie strony oświadczą, że się na to zgadzają.

4) Jeżeli sprawa nie była poddaną orzecznictwu urzędu rozjemczego za wzajemną zgodą stron, mogą one w przeciągu 14 dni od dnia ogłoszenia orzeczenia odwołać się do sądu okręgowego, którego wyrok nie ulega zaskarżeniu. Odwołanie należy wnieść w urzędzie rozjemczym. Winno ono zawierać uzasadnienie odwołania oraz oświadczenie jakiej zmiany odwołujący się domaga. Przepisy ustaw procesowych o pisemnej odpowiedzi na odwołanie, i ograniczeniu przyczyn odwołania, o konieczności zastępstwa stron przez adwokatów, wreszcie przepisy §§ 518—519 c. niemieckiej ustawy

w procedurze cywilnej, w sprawach spornych nie mają zastosowania. Sąd nie może przekazać sprawy urzędowi do ponownego rozpatrzenia

5) Orzeczenia urzędu rozjemczego w sprawach poddanych orzecznictwu jego za zgodą stron, są natychmiast wykonalne, w innych sprawach po upływie terminu wskazanego w ustępie 4. W razie potrzeby przymusowego wykonania orzeczenia strona zainteresowana przedstawi poświadczony wypis orzeczenia sądowi, który byłby właściwym do rozważenia danego sporu, celem uzyskania nakazu wykonawczego (dozwolenia egzekucyi).

ARTYKUŁ 20.

Jeżeli rozstrzygnięcie sporu w całości lub w części zawisło od ustalenia, czy w myśl artykułów 1—9 podwyższenie komornego jest dopuszczalne, albo czy komorne lub wynagrodzenie innego rodzaju są odpowiednie lub nie — natenczas sąd, jeżeli niema jeszcze w tym przedmiocie orzeczenia urzędu rozjemczego do spraw najmu, sam przeprowadzi stosowne ustalenia w toku sporu.

ARTYKUŁ 21.

Postępowanie przed urzędami rozjemczemi do spraw najmu wolne jest od opłat od stempli. Strona interesowana ponosi jednak koszty postępowania, tudzież specyalne opłaty na rzecz gminy od każdego zwrócenia się do urzędu, oraz od wydawanych dokumentów. Wysokość powyższych opłat określa gmina z tem zastrzeżeniem, że nie mogą one być wyższe od właściwych opłat sądowych. Urząd rozjemczy może osoby niezamożne uwalniać od ponoszenia tych opłat, może również zarządzić zwrot powyższych kosztów i opłat od strony przegrywającej na rzecz strony wygrywającej.

(Dalszy ciąg nastąpi).

ZE SPRAW PALESTYNSKICH.

Herbert Samuel a cadyk z Góry Kalwaryi

Jerozolima. (ŻAT.) 27 lutego przyjął Wysoki Komisarz delegacyę rabinów polskich z cadykiem z Góry Kalwaryi na czele przebywającym obecnie w Palestynie.

Memoryał Agudy do króla Husseina.

Jerozolima. (ŻAT.) Rabin Sonnenfeld przedłożył królowi Husseinowi memoryał w imieniu Agudy. „Doar Hajom“ donosi, że memoryał ten ma charakter antysyonistyczny. Przedstawiciel ŻATu zdołał otrzymać kopię memoryału i przekonał się, że memorandum nie zawiera wystąpień antysyonistycznych.

Memoryał oświadcza, że Palestyna jest punktem centralnym tego, do czego dąży żydostwo ortodoksyjne pragnące odbudowy Palestyny, harmonii i współpracy z innemi rasami. Memoryał został wypracowany przy współudziale cadyka z Góry Kalwaryi.

Arabowie palestyńscy akceptują deklaracyę Balfoura.

Jerozolima. (ŻAT.) Pismo „Mirat el Szarak“ oficyalny organ arabskiej partyi nacyonalistycznej donosi, że członkowie Egzekutywy arabskiej oświadczyli podczas konferencyi z królem Husseinem gotowość zaakceptowania deklaracyi Balfoura i mandatu angielskiego nad Palestyną pod warunkiem, że w Palestynie zostanie stworzony rząd narodowy.

Emir Abdulla konferuje z Herbertem Samuelem.

Emir Abdula i Emir Ali przybyli do Jerozolimy celem konferowania z Wysokim Komisarzem. Ogólnie panuje mniemanie, że konferencya ta stoi w związku z konferencyą odbytą przed kilkoma dniami między ministrami arabskimi a Herbertem Samuelem.

Likwidacya bezrobocia w Palestynie.

Przed nową imigracyą.

Jerozolima. (ŻAT.) Zarząd palestyński rozpatruje obecnie projekt pozwolenia przyjazdu do Palestyny 2.000 robotników żydowskich, w związku z likwidacyą bezrobocia i rozwojem licznych plantacyi tytoniu. (Likwidacya bezrobocia nastąpiła wskutek przeniesienia się znacznej liczby bezrobotnych do kolonij i znalezienia tam pracy w plantacyach tytoniowych. Przeszło 5.000 dunamów plantacyi tytoniowych stoi do dyspozycyi pracy robotników żydowskich. Tak więc obok dotychczasowych bezrobotnych potrzeba obecnie w Palestynie przeszło 2.000 robotników żydowskich, których ma dać nowa imigracya. przyp. red.).

Żydostwo amerykańskie a Jewish Agency

New York. (ŻAT) Tekst powziętych na konferencyi z 17 II. rezolucyi jest następujący:

1. Konferencya postanawia, by przewodniczący wyznaczył komitet złożony z 7 osób, którego celem będzie zorganizowanie banku inwestycyjnego ze znacznym kapitałem dla odbudowy i ekonomicznego rozwoju Palestyny. Bank inwestycyjny ma być stworzony na podstawach ekonomicznych i ma, jeśli to jest możliwem, zjednoczyć wszystkie instytucye o podobnym celu. (Zasadniczy akces instytucyi amerykańskich już nastąpił. Red.)

2. W związku z art. 4. mandatu żądającym zapewnienia ze strony organizacyi syonistycznej współpracy wszystkich Żydów przy wykonywaniu postanowień mandatu łącznie z tem, że organizacya syonistyczna zaproponowała, by niesyoniści weszli w skład „Żydowskiej Agencyi“ postanawia się, by przewodniczący konferencyi wyznaczył komitet z 7 osób z prawem dalszych kooptacyi, który ma zbadać sprawę „Żydowskiej Agencyi“ a jeżeli okaże się ona praktyczną sformułować plan, w jaki sposób mógłby żydostwo amerykańskie wziąć udział w „Żydowskiej Agencyi“. Komitet ten będzie upełnomocniony do konferowania z organizacyą syonistyczną w sprawie wypracowania tego planu. Ma on przedstawić wynik swoich prac w drugiej sesyi konferencyi albo w sposób inny.

Obydwa komitety mają być natychmiast utworzone a prace ich mają rozpocząć się w przeciągu najbliższych tygodni.

Kongres żydowski w Ameryce a Jewish Agency

New York. (ŻAT) Przed niedawnym czasem odbyła się okręgowa konferencya żydowskiego kongresu, na której wyrażono żądanie, by Kongres żydostwa amerykańskiego jako ciało demokratyczne miał swoich przedstawicieli w Jewish Agency.

Rabin Dr Stefan Wise wyraził swoje zdziwienie z powodu tego, że żydowscy notablowie, którzy sprzeciwiali się stale syonizmowi żądają uprzywilejowania w udziale w pracach Jewish Agency w stosunku do mas żydowskich na których syonizm stale się opierał. Powzięto postanowienie zwołania wszechświatowego żydowskiego kongresu, który ma reprezentować całe żydostwo i zająć się przedewszystkiem sprawą palestyńską.

Związek rabinów w Ameryce i „Jewish Agency“

New York (Tel wł.) Związek rabinów Ameryki i Kanady postanowił porozumieć się z organizacyą „Mizrachi“ i ze związkami rabinów we wszystkich krajach jakoteż z Agudą w sprawie „Jewish Agency“. Postanowienie to powzięto na ostatniem posiedzeniu półrocznej konwencyi związku rabinów w Ameryce.

Feliks Salten wyjechał do Palestyny.

Wiedeń (Tel. wł.) F. Znany literat Feliks Salten wyjechał jako korespondent „Neue Freie Presse“ i „Berliner Tageblatt“ do Palestyny. Wrażenia swe zbierze poza korespondencyami do swych pism w osobnej książce.

Wiedeńskie stowarzyszenie literatów i artystów żydowskich.

Wiedeń. (Tel. wł.) Na czele tutejszego Związku żyd. literatów i artystów „Haruach“ stanął Feliks Salten. Do wydziału wybrani zostali m. in. pp Łazarz Krestin, malarz, prof. Juliusz Wolfsohn, kompozytor, Eugen. Hoeflich, Dr Z. F. Finkelstein.

Apel prof. Einsteina do żydowskich studentów

Berlin. (ŻAT) 27 lutego odbyło się uroczyste otwarcie konferencyi studentów pochodzących z zagranicy a studyujących w Niemczech. Honorowym przewodniczącym wybrano prof. Alberta Einsteina który wezwał żydowskich akademików do wytrwania w odrębności narodowej i do pracy nad stworzeniem własnego uniwersytetu żydowskiego. Słowa genialnego uczonego przyjęto z entuzyazmem. Sławny historyk Dubnow, nie mogąc przybyć osobiście na konferencyę, przesłał listownie pozdrowienia. Konferencyę zagaił akademik Leewit, który oświadczył, że zadaniem jej jest zastanowić się nad środkami przeciwdziałającymi nędzy wśród akademików żydowskich.

Na jednem z posiedzeń wygłosił prof. Warburg referat o stworzeniu uniwersytetu żydowskiego w Palestynie. i w Dyasporze. Uważa to za przedsięwzięcie bardzo trudne. W Dyasporze może wejść pod uwagę jako miejsce uniwersytetu tylko Gdańsk lub Kłajpeda.

Debata żydowska w sejmie saskim.

Lipsk. (ŻAT.) Z Drezna donoszą, że na ostatniem posiedzeniu sejmu saskiego spowodował narodowo niemiecki poseł żydowską debatę. W imieniu swojej frakcyi żądał dokładnej statystyki obcokrajowców z podaniem uprzedniej przynależności państwowej, przybyłych do Drezna po 1. sierpniu 1914 r. Motywując swoje żądanie wyraził się nacyonalista niemiecki, że obcokrajowcy stali się pijawkami narodu niemieckiego i przytem napadł szczególnie na galicyjskich i czeskich Żydów. Żądanie odrzucono większością partyi ludowej i socyalistów przeciw głosom niemieckich nacyonalistów.

L. Lipski w Londynie.

Londyn. (ŻAT.) Członek Egzekutywy syonistycznej i przewodniczący komitetu centralnego amerykańskiej organizacyi p. Louis Lipski przybył do Londynu, gdzie zatrzyma się kilka miesięcy i weźmie udział w pracach Egzekutywy.

Czterej członkowie amerykańscy Komitetu Akcyjnego, Herman Cohnheim, Jakób Fischman, Abraham Goldberg i M. Rottenberg przybyli do Londynu.

Prześladowania „Ceirej-Syon“ w Rosyi.

Berlin. (ŻAT.) Po prześladowaniach członków „Hitachduthu“ rozpoczęły się obecnie w Rosyi prześladowania członków syonistyczno-robotniczej partyi „Ceirej-Syon“, których się aresztuje i wysyła w odległe okolice. I tak wysłano 6-ciu członków do gubernii tambowskiej jednego do orłowskiej. Grupę ceire-syonistów, więzioną dotąd w Kijowie wysłano do wschodniej Syberyi.

Wybory na Rusi przykarpackiej.

Praga. (Tel. wł.) Rokowania w sprawie wspólnego frontu żydowskiego przy wyborach na Rusi przykarpackiej rozbiły się. Przyczyną nieprzejednane stanowisko ortodoksów, którzy wystawili jako swego czołowego kandydata znanego asymilanta madziarskiego dra Sndora Kroc. Tak więc nadzieja uzyskania chociażby jednego mandatu żydowskiego staje się iluzoryczną.

—o-o—

DROBNE WIADOMOSCI ŻYDOWSKIE.

POGRZEB NADRABINA BUDAPESZTENSKIEGO. W Budapeszcie odbył się niedawno pogrzeb nadrabina w którym wzięli udział rabini z wielu miast węgierskich. Policya w uniformach żałobnych utrzymywała porządek na cmentarzu, gdzie zebrał się cały szereg wybitnych osobistości, przedstawicieli rządu i kościoła ewangielickiego.

RABIN KUCK ODJEŻDŻA DO AMERYKI. Jak donoszą z Jerozolimy odjeżdża rabin Kuck do Ameryki celem zbierania funduszów na rzecz instytucyi ortodoksyjnych Palestyny.

PRZEDSTAWICIEL KEREN HAJESSOD W INDYACH. Przedstawiciel Keren Hajessod w Mezopotamii dr Benzion przybył do Bombaju, gdzie ma prowadzić akcyę na rzecz Keren Hajessod.

POSEŁ POLSKI NA BALU ŻYDÓW POLSKICH W LONDYNIE. W Londynie odbył się niedawno wielki bal żydowski urządzony przez federacyę żydów polskich. Na balu był obecny ambasador Polski p. Skirmunt i wielu członków poselstwa polskiego w Anglii.

Kupcy żydowscy a targi poznańskie.

Centrala związków żydowskich kupców w Warszawie otrzymała zaproszenie komitetu targów poznańskich do wzięcia udziału w targach. Na zaproszenie dał zarząd następującą odpowiedź:

„Dziękujemy za zaproszenie do udziału w targach poznańskich. Udział kupiectwa żydowskiego w targach poznańskich był przez nas rozpatrywany od pierwszej chwili, jako rzecz naturalna i konieczna, przedewszystkiem ponieważ targi poznańskie odbywają się na zachodniej granicy Rzeczpospolitej tzn. u bram wielkiego przemysłowego i handlowego życia Europy, a z drugiej strony ze względu na ważną rolę, jaką kupiectwo żydowskie odgrywa w handlu i w życiu gospodarczem Polski. Od dłuższego jednak czasu otrzymują nasze organizacye smutne wiadomości o sytuacyi panującej w Poznaniu, gdzie dla przybywających kupców żydowskich niema dostatecznych warunków bezpieczeństwa osobistego a na to nie reagują zupełnie tamtejsze organizacye kupieckie. Ostatnio spowodowały ekscesy poznańskie nawet interpelacye w sejmie.

Przy takim stanie rzeczy jest jasne, że my, jako centrala organizacyi kupiectwa żydowskiego w Polsce nie możemy doradzać żydowskim kupcom, by wzięli udział w targach poznańskich, dopóki będzie trwało to niesłychane tolerowanie zbrodniczej antyżydowskiej akcyi w Poznaniu.

W nadziei, że komitet targów poznańskich poczyni ze swej strony odpowiednie kroki w tej sprawie i w oczekiwaniu wyników interwencyi kreślimy się itd."

Centrala kupców żydowskich dała taktowną i dumną odpowiedź. Jest to znak, że i wśród kupców zaszły głębokie przemiany psychiczne pod wpływem samopoczucia, którego domaga się ruch odrodzeniowy.

KRONIKA.

Kraków, 6 marca.

PODWYŻSZENIE OPŁAT PASZPORTOWYCH.

Z dniem 5 bm. na podstawie uchwały Rady ministrów podwyższone zostały opłaty paszportowe za paszport na wyjazd za granicę do kwoty 500 franków złotych, za udzielenie pozwolenia na ponowny wyjazd do 170 franków złotych.

Odnośna wiadomość nadeszła wczoraj o godzinie 10 rano w drodze telefonicznej do krakowskiej dyrekcyi policyi, gdzie, podobnie jak dni poprzednich, stawiły się tłumy interesentów z podaniami o paszporty. Spotkała ich jednak przykra, acz nie całkiem nieoczekiwana niespodzianka: dyrekcya policyi natychmiast zarządziła wstrzymanie przyjmowania podań po starych cenach (15 złotych) i ogłosiła nowe opłaty, do złożenia których nie okazywano jednak ze zrozumiałych względów zbytniej pochopności.

Tak zatem sprawdziła się podana przez nas przed kilku dniami i omówiona następnie w artykule wiadomość — wcześniej, aniżeli ogół oczekiwał. Jak słychać, uchwała Rady ministrów przewiduje szereg ulg w tych opłatach. I tak, paszport na wyjazd w sprawach handlowych kosztować będzie podobno 100 złotych, oczywiście tylko dla kupców, którzy wykażą potrzebę wyjazdu. Po otrzymaniu dokładnych wiadomości podamy je niezwłocznie naszym czytelnikom.

—o-o—

— STAN WISŁY POD KRAKOWEM. Roztopy, wzmagające się od kilku dni z powodu nagłego podwyższenia się temperatury, wpłynęły również na stan wód. Lody, które przez szereg tygodni pokrywały powierzchnię rzek, przeważnie już ruszyły, tworząc częstokroć znaczne zatory. Poziom Wisły, która pod Krakowem jest już zupełnie wolna od powłoki lodowej podnosi się z godziny na godzinę. Podczas gdy we wtorek stan wody przy starym moście notowany był 1,26 metra poniżej poziomu normalnego, wczoraj popołudniu podniósł się o blizko 2 metry do wysokości 60 ctm ponad stan normalny. Woda płynie szerokiem korytem i dosięga niemal pierwszych bulwarów. Niebezpieczeństwa powodzi na razie niema.

— SPRAWA PODATKU GMINNEGO OD LOKALI. W nadchodzącym tygodniu odbędzie się posiedzenie Rady m. Krakowa, na którem omawiana będzie sprawa gminnego podatku lokatorskiego, którego zatwierdzenia, jak już donieśliśmy, ministerstwo odmówiło.

— O WYPŁATĘ POBORÓW DLA FUNKCYONARYUSZY MIEJSKICH. Wczoraj w południe jawiły się w biurze prezydenta m. Federowicza deputacye tow. urzędników miejskich oraz służby, prosząc o natychmiastową wypłatę poborów na marzec. Prezydent odpowiedział deputacyom, że kwota potrzebna na wypłatę została już gminie przekazana przez PKO i że wypłata nastąpi w piątek lub sobotę. Łączna kwota płac funkcyonaryuszy miejskich wynosi w bieżącym miesiącu ponad 3 biliony mkp.

Wszystkim, którzy z powodu śmierci błp. Matki mojej wyrazili mi Swoje współczucie, składam tą drogą serdeczne podziękowanie.
336 **Dr. Wilhelm Berkelhammer.**

— NIEZNACZNE OBNIŻENIE CEN CHLEBA. Prezydyum m. Krakowa na konferencyi odbytej wczoraj w południe z członkami miejskiej komisyi cennikowej oraz przedstawicielami cechów piekarzy, obniżyło doraźnie cenę 1 kg chleba z 440 na 430 tysięcy mp. Wobec dalszej tendencyi zniżkowej cen mąki oczekiwać należy w najbliższych dniach dalszego obniżenia cen pieczywa.

Magistrat krakowski prowadzi z Guzohanem pertraktacye o dostawę dla miasta znaczniejszych transportów mąki po cenach niższych od rynkowych.

— JAK SIĘ KRAKÓW BAWI. W czasie od 1 stycznia br. do wtorku dnia 4 bm. odbyło się w Krakowie 138 zabaw publicznych, nie licząc piknigów, dancingów i innych zebrań tanecznych, urządzanych bądźto w domach prywatnych, bądźteż w wynajętych salach przez ściślejsze grona towarzyskie. Najwięcej zabaw odbyło się w sali Starego Teatru (18), dalej w Towarzystwie Technicznem 17, w sali Lekarskiej (14), w „Astoryi" 13, w sali Saskiej 12, w Kasynie oficerskiem 10, w towarzystwie rolniczem i Sokole po 5, w sali Strzeleckiej 4 i td. Najwięcej urządzono redut. Koszta wynajmu sal wynosiły od 100 do 200 milionów mp., bilety wstępu od 5 do 15 milionów mp.

PODWYŻSZENIE OPŁAT STEMPLOWYCH. Z dniem 1 marca weszło w życie rozporządzenie ministra skarbu z dnia 18 lutego 1924. ogłoszone w Dz. Ustaw nr. 19 z dnia 29 lutego br. w sprawie zmiany stawek opłat stemplowych. Nowa taryfa ma zastosowanie do podań i załączników wniesionych po dniu 29 lutego 1924.

Opłata stemplowa od zwykłego podania wynosi za pierwszy arkusz 3.800.000 marek zaś za następne arkusze po 770.000. Opłata stemplowa od każdego załącznika bez względu na ilość arkuszy wynosi również 770.000. Opłata za poświadczenie własnoręczności podpisu wynosi 510.000 za każdy podpis.

PODWYŻSZENIE OPŁAT SĄDOWYCH. Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 lutego br., ogłoszonego w Dz. Ustaw Nr. 19, zostały opłaty sądowe w b. zaborze austryackim zmienione w ten sposób, że wszystkie kwoty wyrażone w koronach i halerzach w rozporządzeniu cesarskiem z 15 września 1915 o należytościach sądowych będą uważane za wyrażone w złotych równych frankowi złotemu i w groszach. Z pewnymi wyjątkami ulegają wszystkie kwoty określające należytości stałe, należytości procentowe oraz najniższą i najwyższą granicę wymiaru podwyższeniu dwukrotnemu.

Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem 1. marca 1924 r.

— FAŁSZYWI AGENCI POLICYI. Policya komunikuje, że od pewnego czasu otrzymuje doniesienia, iż jacyś podejrzani osobnicy wyłudzają od osób prywatnych różne datki w gotówce i w naturze, podając się za funkcyonaryuszy policyi śledczej. Policya ostrzega publiczność przed oszustami. Funkcyonaryusze policyi posiadają znaczki służbowe, które okazują na żądanie stron w czasie wykonywania czynności służbowych. Oszustów należy przytrzymać i oddać w ręce policyi.

— POŻAR. Wczoraj w realności przy ul. Blich l. 8 wybuchł pożar skutkiem wadliwej budowy komina. Zapaliły się dwie belki w suficie, które straż pożarna wkrótce ugasiła. Szkoda nieznaczna

Wyzwolenie narodu zależnem jest od jego siły wewnętrznej. Chcesz więc jak inni być wolnym obywatelem na wolnej ziemi —

to pamiętaj o Żydowskim Funduszu Narodowym.

Z TEATRÓW KRAKOWSKICH.

— Z TEATRU IM. SŁOWACKIEGO. Znakomita artystka francuska Mme Yvette Guilbert odbywa obecnie pierwszą po wojnie Tournee po Polsce, której pierwszym etapem będzie wieczór w Krakowie dzisiaj o godz. 8-ej w teatrze im. Słowackiego. Program pod nazwą „Le chanson francaise moyen age a nous jours" wykonany w kostyumach poszczególnych epok.

— Z OPERETKI. Wobec niebywałego i ciągle rosnącego powodzenia jakiego doznała „Katja tancerka" w przewybornem wykonaniu naszego zespołu graną będzie ta znakomita operetka dziś we czwartek 6 bm. o 8 wiecz.

— Z BAGATELI. Dzisiaj we czwartek 6 bm. odbędzie się w Bagateli premiera „Jabłuszka" Verneuila, która wywołała wielkie zainteresowanie wśród licznych wielbicieli talentu tego sympatycznego komedyopisarza. „Jabłuszko" odznacza się niezwykle żywą akcyą pełną zabawnych i zajmujących powikłań, a świetnie nakreślone typy dają artystom szerokie pole do popisu. Jabłuszko wpełni wszystkie dni tygodnia, aż do poniedziałku 10 bm. włącznie.

— STARY TEATR — 8 MARCA br. gościł będzie liczne rzesze krakowskiej publiczności, o czem świadczy ożywiony pokup biletów w przedsprzedaży. Bilety akadem. nabywać można tylko przy kasie, podobnie też bilety na galeryę. — Stylową dekoracyą sal zajęła się przez grzeczność firma M. Pleszowski, Mały Rynek 2. — Bezcenne dywany perskie i tureckie, świeżo sprowadzone z Konstantynopola, a wypożyczone bezinteresownie przez firmę Blühbaum, Dietla 81, stworzą kosztowną, godną podziwu oprawę dla tego niezwykłego spektaklu. — Kostyum, lub strój wieczorowy bezwzględnie obowiązuje!

—o-o—

KOLLEGIUM WYKŁADÓW NAUKOWYCH.

Czwartek: Konserwator Dr Szydłowski, Pałace wiejskie z czasów po St. Auguście (z obr. świetl.)

Piątek: Red. L. Szczepański, Żdemaskowana medya.

Sobota: Wieczór pieśni Ryszarda Straussa śp. Nika Jakubowska, słowo wstępne prof. Dr. Jachimecki).

—o-o—

— PEZEDŚWIT-HASZACHAR (Stradom 15 I. p.). Dziś referat kol. Steina n t.: „Frakcye w syonizmie". Początek o godz. 7'30 wiecz.

—o-o—

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO.

Czwartek popoł.: „Świerszcz za kominem" wiecz. Mme Yvette Guilbert.

TEATR BAGATELA.

Czwartek: „Jabłuszko" (premiera).

OPERETKA

Czwartek: „Katja tancerka".

REPERTUAR KIN

REDUTA: „Romans króla Pana i O'Donelly".

WARSZAWA: „Fatty milionerem".

SZTUKA: „Królowa duńska z domu ks. angielska".

WANDA: „Narzeczona z Australii".

Z NOWYCH WYDAWNICTW.

Ukazał się Nr. 9 „Wiadomości Literackich". Na jego treść składają się: artykuł W. Horzycy o pismach Abramowskiego, szkic Olwida o Rilkom, uwagi na temat zamachu papierników na książkę polską, dokończenie listów Brzozowskiego, początek noweli morskiej J. B. Rychlińskiego „Kok w hulku", kronika zagraniczna, przegląd nowej literatury Mickiewiczowskiej, przegląd nowych poezyj, kronika teatralna, kinowa, muzyczna, plastyczna, wreszcie szereg zwykłych rubryk z „Książkami najgorszemi" na czele.

NADESŁANE.

Za rubrykę tą redakcya nie odpowiada.

Z okazyi zaręczyn naszego kolegi Efraima Folkiera z Krakowa z p. Bertą Mandelbaumówną z Oświęcimia serdecznie gratulują
332 Kohn, Hirschfeld i Guttfreund.

Listy z kraju.

Drohobycz, w marcu.

Na posiedzeniu konstytuującem, Komitetu „Domu żydowskiego" odbytem onegdaj wybrano przewodniczącym p. Dr. A. Backenrotha, zastępcami przew. pp. aptekarza Emila Safrina i inż. Feiwla Ewiga, sekretarzami pp. Abrahama Baraka i Mojżesza Tannenbauma, skarbnikiem pp. Eliasza Sacka i Dr. W. Kreisberga, gospodarzem p. Natana Löwenthala, bibliotekarzami pp. Dra Arona Fichmana i mag. fam. Józefa Salitry, kontrolorami pp. dyr. W. Ruhrberga i Samuela Rothenberga.

Na wniosek p. J. Platzkera wybrano do komisyi gospodarczej pp. N. Löwenthala, Dr. L. Liebermana, W. Ruhrberga, J. Platzkera, Friedländera Abrahama i Hermana Berna.

Uchwalono również wybrać komisyę dla budowy dużej sali oraz komisyę finansową.

Polecono zarządowi „Biblioteki Domu Żyd.", by do dwóch miesięcy uporządkował bibliotekę, dał wydrukować katalogi i by ilekroć biblioteka jest otwartą, jeden z członków zarządu był obecny.

Na wniosek p. Salitry uchwalono zarejestrować członków Towarzystwa „Beth Jehuda" i ustalono wkładkę miesięczną na 50 proszy. Przy końcu posiedzenia apelował w zastępstwie przewodniczącego prowadzący obrady p. aptekarz Safrin, by wszyscy członkowie wobec doniosłości celu, jaki obecny zarząd ma na oku, punktualnie i regularnie na wszystkie posiedzenia przychodzili.

Jak się dowiaduję, zabrała się zreorganizowana komisya biblioteczna ochoczo do pracy i zakupiła 250 nowych książek najwięcej z beletrystyki i spodziewać się należy, że biblioteka nasza wstępuje obecnie w stadyum wspaniałego rozwoju.

—o-o—

WZNOWIENIE „HACEFIRY". Termin wznowienia „Hacefiry" przez C. K. „Tarbut'u" został odroczony do 1 kwietnia rb. Wydawnictwo „Hacefiry" ma być oparte na zasadach spółdzielczych wszystkich zespołów.

NOWA SZKOŁA AKADEMICKA. W Nr. 19 Dziennika Ustaw ogłoszono ustawę z dnia 13-go lutego br., nadającą Wyższej Szkole Handlowej w Warszawie prawa państwowych szkół akademickich.

Ustawa weszła w życie dnia 29 lutego br. Jak wiadomo, szkoła ta, której dyrektorem był do niedawna dzisiejszy minister oświaty p. Miklaszewski, wprowadziła w stosunku do Żydów zasadę „numerus nullus".

TYFUS PLAMISTY W ŁODZI. W ciągu ostatnich dni dział sanitarny wydziału zdrowotności publicznej w Łodzi zanotował kilkanaście wypadków tyfusu plamistego.

RZECZY CIEKAWE.

PIRAMIDY MEKSYKAŃSKIE. Na ostatniem posiedzeniu berlińskiego Towarzystwa badań antropologicznych, etnologicznych i dziejów pierwotnych przedstawił dr. Walter Lehmann, dyrektor berlińskiego muzeum etnograficznego, referat o badaniach nad piramidami staro-meksykańskiemi.

Olbrzymie te budowle nie mają jednak nic wspólnego, prócz nazwy i wielkości z piramidami egipskiemi. Tworząc wielkie schody, zwężają się stopniowo ku górze, szczyty zaś ich, mocno ścięte, stanowią rozległe platformy pod świątynie.

Dr. Lehmann osobiście prowadził przed wojną prace wykopaliskowe w Teotikuacan, najsłynniejszym ośrodku tych piramid, władze zaś meksykańskie już od lat szeregu odgrzebują olbrzymie te budowle z pod wzgórzy piasku i ziemi, porosłej w ciągu wieków bujną roślinnością.

Wznoszą się więc znów ku niebu te przedwieczne piramidy potężne, zwłaszcza Teotikuakanu, co znaczy w starożytnym języku azteków „Miejsce, w którem staje się „bóstwem", gdzie prace wykopaliskowe posunęły się najbardziej.

Dwie z tych piramid są już zupełnie odgrzebane. Jedna z nich, z małą przybudówką z przodu na ofiary, postada u dołu malowidła w przedwiecznym stylu. Druga, mniejsza, stojąca tuż obok pierwszej, pokryta jest od góry do dołu rzeźbami, wywierającemi wrażenie potężne. Fantastyczne łby gadów rzeźbionych szczerzą zęby na przychodnia, wspinającego się po stopniach piramidy. Dalej widnieją maski boga deszczów, uskrzydlone węże, gady, postacie boga wiatrów, Kwetzalkuatla itd. Prawdziwe muzeum staro-meksykańskiej plastyki uwieczniło się na tych ścianach.

Twórcami tych dzieł byli poprzednicy azteków, toltekowie, którzy w pierwszych wiekach ery naszej, mniej więcej do 1,100 roku, wytworzyli najpierw archaiczną a następnie klasyczną kulturę bardzo wysoko rozwiniętą.

Przegląd gospodarczy.

HANDEL

OPŁATY WYWOZOWE OD WYWOZU BALI I DESEK OSIKOWYCH ustalone zostały z dniem 9 lutego br. w wysokości 75 proc. zysku wywozowego.

PODWYŻSZENIE CŁA OD PAPIERU. Rozporządzenie ministrów skarbu oraz przemysłu i handlu z dnia 23 lutego 1924 (Dz. Ust. nr. 19. pozycya 199) przeniesiony został papier drukowy rotacyjny i w arkuszach, papier zeszytowy i bibuła atramentowa z listy towarów opłacających cło ulgowe w wysokości 20 proc. cła normalnego do wykazu towarów opłacających cło ulgowe w wysokości 40 proc. cła normalnego, czyli że opłata celna podwyższona została 100 proc.

Rozporządzenie to weszło w życie dnia 3 marca.

ZAPOTRZEBOWANIE TOWARÓW POLSKICH DLA RUMUNII. Konsulat Polski w Gałacu nadesłał Izbie handlowej i przemysłowej w Krakowie wykaz firm rumuńskich pragnących nawiązać stosunki handlowe z Polską.

Przedsiębiorstwa zainteresowane mogą otrzymać odnośne informacye w biurze Izby.

ZAGRANICZNE KOMISYE ZAKUPÓW. Na zasadzie porozumienia M. S. Wojsk z Min. Przem. i Handlu, radcowie handlowi przy poselstwach naszych w Paryżu, Londynie, Berlinie, Waszyngtonie, Moskwie oraz w Rzymie wejdą w skład wielkich komisyi zakupów M. S. Wojsk., które dokonywać będą transakcyi na terytoryach urzędowania powyższych radców handlowych. Działalność radców polegać będzie na wyszukiwaniu odpowiednich dostawców, udziale ewent. przetargach oraz sporządzaniu umów.

KOMUNIKACYA

W SPRAWIE PODWYŻSZENIA WEWNĘTRZNEJ TARYFY POCZTOWEJ. Z miarodajnego źródła dowiadujemy się, że p. minister przemysłu i handlu polecił Generalnej Dyrekcyi Poczt i Telegrafów przedstawić mu projekt rozporządzenia o podwyższeniu wewnętrznej taryfy pocztowej tak, by jeszcze przed 15 rozporządzenie to mogło być ogłoszone z terminem wprowadzenia go od 15-go bm. Polecenie p. ministra oparte jest na życzeniu, wyrażonem na posiedzeniu Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dn. 1 bm. o podwyższeniu opłaty zwykłej za list wewnętrzny do 250.000 mk., za zwykłą kartę pocztową do mkp. 150,000 i innych opłat do odpowiedniej wysokości.

FINANSE

EGZEKWOWANIE PODATKU MAJĄTKOWEGO W WARSZAWIE. W dniu 3 bm. przymusowe ściąganie niewpłaconej w terminie pierwszej zaliczki drugiej raty podatku majątkowego dało następujące wyniki: Na 849 czynności egzekucyjnych w 320 wypadkach należność podatkowa wpłaconą została do rąk sekwestratorów w sumie 38,192 franków złotych w 331 wypadkach płatnicy wykazali się kwitami PKKP albo PKO na wpłacony ostatnio podatek. Zajęcia ruchomości dokonano w 198 wypadkach.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE DO NOWELI w sprawie podatku dochodowego ogłoszone zostało w Dz. Ustaw nr. 19 z 29 lutego br.

PRZESUNIĘCIE TERMINU DO SKŁADANIA ZEZNAŃ O DOCHODZIE. Jeszcze przed kilku dniami donieśliśmy o przesunięciu terminu składania zeznań o dochodzie a temsamem terminie płatności podatku w roku bieżącym z dnia 1 marca do dnia 23 kwietnia 1924.

Odnośne rozporządzenie ministra skarbu ogłoszone zostało w Dz. Ustaw nr. 19 z dnia 29 stycznia 1924 r.

STOSOWANIE ZŁOTEGO DO OPŁAT W POSTĘPOWANIU REJESTROWEM. Rozporządzeniem ministra sprawiedliwości w porozumieniu z ministrami skarbu oraz przemysłu i handlu ustalone zostały w b. zaborze austryackim z dniem 1. marca 1924. ustalone opłaty w złotych za wpisy do rejestru handlowego. Opłata za pierwszy wpis przedsiębiorstwa handlowego pierwszej kategoryi wynosi 60 złotych, drugiej kategoryi 20 złotych, trzeciej 10 złotych, czwartej kategoryi 5 złotych. Spółdzielnie uiszczają za wciągnięcie do rejestru za pierwszy wpis 4 złote za wpis o zmianie statutu i za wykreślenie firmy 2 zł. za każdy inny wpis 1 zł.

Z giełdy.

Kraków, 5 marca.

Giełda efektów wykazywała dziś w dalszym ciągu tendencyę zwyżkową, na co wpływają zarówno silniejsze kursy w Warszawie jak i odprężenie rynku pieniężnego wobec znacznego wzrostu wartości naszego obiegu pieniężnego.

Po giełdzie robiono: Jaworzno drobne 128,000 żądają 123.000 płacono bez transakcyi. Gazy zachodnie 38.000, Nitrat 1.200, Len 5.600—5.750, Węglówki 136 płacono, 140 żądano, Lokomotywy 2.900—2.925, Nafta Krosno 3.750, Szkło Krosno 9.000, Gloria 1.200 płacono, Nobel 7.400—7.500, Zw. ekonom. Kółek rolniczych 1.200—1.250.

Waluty i dewizy w obrotach bankowych. Waluty: Dolary 9.350—9.375, kor. austr. 130, Lei rumuńskie 46. Dewizy: Nowy Jork 9.375, Paryż 385 Praga 271, Wiedeń 133½.

Akcye bankowe, handlowe i przem.:

	Transakcye	
	5 III.	4 III.
Polski Bank Przem. I-VIII	2525—2600	2425—2550
Bank Hipoteczny	„ex"	2800—3100
Bank Małopolski	2800	2650—2700
Ziemski Bank Kredyt.	900—1000	875—900
Powszechny Bank Kred.	425	400
Bank Komercyalny I—IV	625	—
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	30500	29000-29500
Polskie Tow. handl.	1900—1950	1825—1875
Handl. Sp. akc. „Impex"	110—120	—
„Pharma" Mag. Jawornicki	2800—3200	—
Tow. han. Bracia Rolniccy	550—575	550—600
„Polski Gleb"	—	500
C. Hartwig, Poznan	—	—
Żegluga Polska	500	490
Warsz. Tow. Trans. i Żeglugi	—	—
Zieleniewski I—IV	48000-48750	47100-47750
H. Cegielski, Poznań	3100—3250	2775—2900
Parowozy I-III.	2100—2150	2000—2050
„Automotor" fabr. samoch.	—	—
„Lemiesz" fabr. masz. roln.	—	—
Modrzejewskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia" żel.	3200—3450	3050—3150
Zakłady amunic. „Pocisk"	6800	—
Huta żelazna, Kraków	—	—
„Górka" fabryka cementu	78000	74000-76000
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	25000-26000	24300-24500
„Tepege" Tow. dla prz. gór.	11750-11850	11500
Akc. Tow. naft. „Galicya"	—	—
A. T. dla przem. oleju skal.	—	—
Polska Nafta	2550—2630	2450
„Pokucie" Naft. Sp. akc.	2600—2750	2700—2800
„Oikos" T. A.	—	—
„StRug" Przem. drzewny L.	7000—7100	6750—6800
„Pezet" Powsz. zakł. bud.	—	—
Syndykat koszyk. Kraków	1200—1250	1200
Fabr. przet. d. w Trzebini	17400-17500	16650
„Azot" I—IV.	2600—2800	2400—2600
„Agrochemia"	—	—
„Hanka" Zj. fab. prz. wysk.	7600—7700	7500—7800
Fabr. cukru w Chodorowie	25500-26500	23500-24250
Cukrownia Chybie I.	49600-52500	47500-50000
A. Piasecki	4200	4000—4050
Fabr. porcel. w Ćmielowie	3750-3900, ex	7900—7975
Elektr. w Sierszy I-IV	1700—1725	1650—1675
S. W. Niemojewski	2600—2650	—
Fabr. kapeluszy w Myślen.	900	1000

—o-o—

GIEŁDA WARSZAWSKA

Giełda warszawska z dnia 5 b. m. (PAT) Dolary Stanów Zjedn. tranz. 9,350.000 — 9,300.000, frank złoty w kupnie 1,799.000, bony złote 1,350.000—1,400.000, pożyczka złota 15000—15100—15000, milionówka 850—800—830, pożyczka dolarowa 5500—5450. Czeki Belgia tranz. 351700 Berlin tranz. ———, Gdańsk tranz. ———, Holandya tranz. 3485—3465, Londyn tranz. 40,210.000—39,925.000, Nowy Jork tranz. 9,350.000, Paryż tranz. 379000—377000, Praga tranz. 270700—264000, Szwajcarya tranzakcya 1618000—1608900, Wiedeń tranz. ———, Włochy tranz. 401100.

Warszawa 5 b. m. (PAT.) Giełda. Akcye Podane cyfry rozumieją się w tysiącach Mp. Bank Małopolski, Kraków ——, Bank Przemysłowy Lwów 2800—2600—2650, Bank Zw. Sp. Zar. Poznan 28000—28000, Puls 1700—1750—1725, Wildt 780—872—820, Cukier Warszawa 21250—23090—23150, Cegielski 4000—3400—3175, Ursus 4900—5200—4900, Parowozy 2200—2950—2175, Zawiercie 250000—255000, Żegluga ————, Polska nafta 2100—2250—2100, Siła i Światło 2925—2950, Ćmielow 8100—7850—8100, T. P. G. ——, Starachowice 16950—17200, Pocisk 6750—7000—6900, Zieleniewski 59000, Żyrardów 1560000—1540000—1555000, Chodorow 29000—28000—29000, Trzebinia ——.

GIEŁDA WIEDENSKA

Papiery lokacyjne. Renta majowa 1070, austr. renta koronowa 800, renta lutowa ——, węg. renta koronowa ——, losy tureckie ———, priorytety kolei południowej 545400, Kolej południowa 125000.

Czy rząd sowiecki uzyska pożyczkę w Anglii?

Londyn, 5. 3 PAT. Daily Ekspress ogłasza wywiad z Rakowskim, który oświadczył, że najważniejszym celem rokowań rosyjsko angielskich ze strony rządu sowieckiego będzie staranie się o uzyskanie w Anglii kredytu w sumie 150 milionów funtów szterlingów. Rosya — powiedział Rakowski — musi mieć najpierw pieniądze zanim rozpocznie zwracanie swoich długów. Rakowski zaznacza nakoniec, że delegacya sowiecka będzie mogła udać się do Londynu zapewne już w przyszłym tygodniu.

Podarowali — sobie.

Moskwa, 5. 3 PAT. Komitet wykonawczy Związku republik sowieckich postanowił odstąpić republice białoruskiej ośm powiatów w obrębie prowincyi witebskiej, sześć w obrębie Homla i dwa powiaty w obrębie Smoleńska, gdzie przeważa ludność białoruska.

Ratyfikacya układu handlowego włosko-sowieckiego.

Moskwa, 5. 3 PAT. Układ handlowy włosko-rosyjski ratyfikowany przez radę komisarzy ludowych i złożony do ratyfikacyi Komitetowi wykonawczemu Związku republik sowieckich zawiera zobowiązania dotyczące dawnych długów oraz pretensyi. Układ polega na całkowitej wzajemności zobowiązań i zapewnia korzyści obu stronom. Wygasa on po trzech latach.

Stosunki dyplomatyczne japońsko-sowieckie.

Moskwa, 5. 3 PAT. Według komunikatu moskiewskiej radiostacyi, rząd japoński polecił na skutek raportu ministra spraw zagranicznych Matsui swemu przedstawicielowi w Pekinie zwrócić się do Karachana o wyjaśnienie, co do stanowiska związku republik sowieckich w sprawie podjęcia stosunków dyplomatycznych z Japonią.

O legalizacyę stowarzyszenia bezwyznaniowych

Sin Warszawa. (Telefonem). Minister spraw wewnętrznych odmówił prośbie Stowarzyszenia bezwyznaniowych o zarejestrowanie ich związku jako stowarzyszenia legalnego.

Negatywna odpowiedź litewska co do Kłajpedy

Gdańsk, 5. 3 PAT. Biuro Wolffa donosi: delegaci Litwy wręczyli wczoraj komisyi do spraw Kłajpedy odpowiedź na statut Kłajpedy. Ponieważ rząd litewski we wszystkich główniejszych punktach a zwłaszcza w punkcie, dotyczącym rady portu utrzymuje swoje poprzednie stanowisko negatywne i ponieważ komisya wysłucha jeszcze raz wyjaśnień przedstawiciela Polski, rokowania zostaną podjęte na nowo we formie nieoficyalnej. Delegacya Kłajpedy, która przybyła tutaj w niedzielę oświadczyła komisyi, że opracowany przez nią statut nie odpowiada życzeniom i potrzebom ludności, ponieważ nie zawiera on dostatecznie zagwarantowanych swobód kulturalnych i religijnych i nie przewiduje plebiscytu gdyby w przynależności politycznej okręgu kłajpedzkiego miały nastąpić zmiany.

Ze świata.

REKLAMA IŚCIE AMERYKAŃSKA. Mieszkańcy jednego z większych miast amerykańskich otrzymali pocztą list następujący:

„Kobieta, tajemnie w panu zakochana, będzie czekać dziś wieczorem o godzinie ósmej, u wejścia do kinematografu X".

Ulica i numer domu podane były dokładnie.

Nadzieja interesującej przygody sprowadziła znaczną liczbę adresatów na wskazane miejsce. Zdumienie ich było wielkie, skoro zastały tam kobietę trzymającą wielką tablicę z napisem: „Jestem jedną z osób filmu pt. „Wieczysty trójkąt", który możecie oglądać w kinematografie X. Przyjdźcie zobaczyć mnie na ekranie.

HILDA HANIKA SKAZANA NA ŚMIERĆ. Onegdaj w Bernie morawskiem zapadł wyrok w procesie przeciwko 19-letniemu Janowi Vesely, który w listopadzie ub. r. zamordował kapitana wojsk czeskich Hanikę, za namową żony tegoż, dwudziestoczteroletniej Hildy oraz jej matki Franciszki Charwat. Sąd skazał Vesely'ego na 3 lata więzienia (uwzględniając młodociany wiek przestępcy), Franciszkę Charwat na 20 lat ciężkiego więzienia, żona zaś zamordowanego, Hilda Hanika została skazana na śmierć przez powieszenie.

AKCYE POLSKIE

Lwów-Czerniowce 349.000, bank małopolski 21.000, bank dyskontowy 29.000, bank hipoteczny 22.000, Komkas 28.950, Goleszów 2,295.000, Portland cement 1,263.000, Browary 265.000, Lumen 70.000, nafta ska akc. 580.000, Rakszawa 113.000, TPG 94.000.

GIEŁDA BERLINSKA

Końcowe kursa dewiz w Berlinie z 5 bm. (PAT) cyfry w markach złotych Amsterdam 156.61 Buenos Aires 14.35 Bruksela 14.96, Chrystiania 57.46 Kopenhaga 66.38 Sztokholm 109.72 Helsingfors 10.57 Włochy 18.15 Londyn 180.55 Nowy York 419 Paryż 17.16 Szwajcarya 72.82 Hiszpania 51.87 Japonia 18.95 Belgrad 5.48 Rio de Janeiro 459 Wiedeń 6.38 Praga 12.21 Budapeszt 7.48 Sofia 3.39.

GIEŁDA ZURYCHSKA.

Zurych, 5. 3 PAT. Zamknięcie giełdy. Holandya 215.28, N. Jork 577 i siedm ósmych, Londyn 24.88, Paryż 23.45, Medyolan 24.80, Praga 16.73¼, Budapeszt 001.05, Bukareszt 307, Belgrad 727, Sofia 427, Wiedeń 000.81¼.

Zurych, 5. 3 PAT. Szwajcarski Bankverein notował dziś nieoficyalnie przekaz na Warszawę 0000050—0000070, przekaz na Berlin 00125—00129 za 1 bilion.

GIEŁDA LWOWSKA

Lwów, 5. 3. PAT. Giełda zbożowa. Wskutek utrudnionego dowozu i ciasnoty pieniężnej zupełny zastój w transakcyach giełdowych i pozagiełdowych. Ceny nazgół nieco wyższe w związku z podrożeniem dolara. Tendencya utrzymana. Usposobienie bardzo słabe.

GIEŁDA PARYZKA

Paryż, 5. 3 PAT. Radio. Zamknięcie giełdy. Londyn 106, N. Jork 24.68, Belgia 87.15, Hiszpania 301.25, Włochy 105.85, Szwajcarya 427.80. Holandya 919.50, Norwegia 3.35, Szwecya 6.44, Praga 81.40, Rumunia 12.95, Wiedeń 35.

Propozycye komisyi Davesa co do Nadrenii.

Paryż. PAT. „Petit Parisien" dowiaduje się że decyzya podkomisyi Davesa, w sprawie niemieckich odszkodowań kształtuje się w takim kierunku: francusko-belgijski zarząd kolejowy Nadrenii okupowanej miałby być włączony pod względem gospodarki finansowej oraz ogólnego zarządu do sieci kolei niemieckich, ale ponieważ ostatnie miałyby być użyte jako zastaw dla pożyczki międzynarodowej, zostałyby więc poddane ścisłej kontroli sojuszników, tak, aby w razie uzawnienia złej woli ze strony niemieckiego personalu kolejowego zapewnione zostało wojskom okupacyjnym bezpieczeństwo i zaprowiantowanie.

—o-o—

Asfalt w Morzu Martwem.

Jerozolima. (ŻAT) Wskutek burz, które nawiedziły ostatnio Morze Martwe, zostały wyrzucone całe masy asfaltu. Arabowie zbierają ten asfalt i sprzedają po taniej cenie. Przed wojną wywozili asfalt do Syryi, obecnie istnieją w Palestynie dwie fabryki w Tel-Awiw i Jaffie, które zużytkują asfalt, tak, że teraz nie można będzie wywozić asfaltu z Palestyny za bezcen.

Kronika telegraficzna.

Paryż. PAT. Wymieniono tutaj dokumenty ratyfikacyjne traktatu francusko-czechosłowackiego.

o o

Madryt. PAT. Generał Weylcer został mianowany przewodniczącym najwyższej Rady wojennej

Moskwa. PAT. Rada komisarzy ludowych ratyfikowała następujący skład rady pracy i obrony: Ciupura, Trocki, Krassin, Kokolnikow, Dzierżyński, Tomski, Piatakow, Krzyżanowski i Rudzutag.

— Dr Benesz odjeżdża jutro do Genewy na sesyę Rady Ligi narodów.

— Dnia 5 bm. marszałek sejmu przyjął delegata Polski przy Lidze narodów, ministra Skirmunta i odbył z nim dłuższą konferencyę.

PRZYGOTOWANIA DO ZASADNICZEJ REFORMY WALUTOWEJ. — W chwili obecnej opracowuje się w Departamencie Kredytowym Ministerstwa Skarbu cały szereg projektów rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej, mających uregulować sprawę reformy walutowej w Polsce.

Obrady komisyi Ligi narodów nad kolonistami niemieckimi w Polsce.

Paryż. PAT. Stosownie do decyzyi powziętej na ostatniej paryskiej sesyi Rady Ligi zebrała się w dniu wczorajszym komisya Rady Ligi Narodów celem zbadania sprawy kolonistów niemieckich w Polsce. W skład komisyi wchodzą: Suza Dantas, Lord Philimore, przedstawiciel Anglii, hr. Bona Donga przedstawiciel Włoch, Polska reprezentowana jest w komisyi przez dyrektora departamentu politycznego w Ministerstwie spraw zagranicznych Kozmińskiego, który przybył tutaj onegdaj z Genewy oraz hr. Szembeka charge d'affaires w Paryżu. Komisya zakończy prawdopodobnie w dniu dzisiejszym swoje prace.

Interwencya rządu angielskiego w sprawie band macedońskich.

Wiedeń, 5. 3 PAT. Neues Wiener Journal donosi z Belgradu: Na interwencyę przedstawiciela angielskiego u rządu bułgarskiego domagającą się usunięcia band macedońskich, które zagrażają wtargnięciem na terytorium jugosłowiańskie — odpowiedział rząd bułgarski, że aresztował 300 osób należących do organizacyi tych band. Dzienniki belgradzkie sądzą, że stwierdzenie to ma tylko na celu wprowadzenie w błąd zagranicy, albowiem rząd bułgarski nie przedsięwziął [illegible] przeciw bandom macedońskim.

Wiedeń, 5. 3 PAT. Neues Wiener Tagblatt donosi na podstawie wiadomości pism londyńskich, że rządowi bułgarskiemu powiodło się nakłonić organizacye macedońskie do wyrzeczenia się zamiaru wtargnięcia na terytoryum jugosłowiańskie.

Ile wynosi dług francuski w Anglii?

Londyn. PAT. Odpowiadając w Izbie gmin na pytanie kanclerz skarbu oświadczył, że cały dług francuski w Anglii wynosi 622,895.458 funtów szterlingów, z tego 614,482,000 ma być zapłacone we funtach, reszta w dolarach.

Strajk w badeńskich zakładach chemicznych.

Ludwigshaven, 5. 3 PAT. Wobec wprowadzenia 9-godzinnego dnia roboczego 20 tysięcy robotników rozpoczęło dzisiaj strejk w badeńskich zakładach aniliny i sody. Zwołane na dzisiaj zgromadzenie robotników rozstrzygnie sprawę proklamowania strejku generalnego.

Tragiczne samobójstwo 70-letniego starca w Krakowie.

— Wczoraj późnym wieczorem rzucił się oknem z trzeciego piętra domu przy ulicy Stolarskiej 70-letni starzec, H. Denat poniósł śmierć na miejscu wskutek złamania podstawy czaszki. Pogotowie przybyłe na miejsce wypadku skonstatowało już tylko śmierć. — Przyczyną samobójstwa prawdopodobnie ogólna depresya z powodu zniedołężnienia starczego. Zwłoki odwieziono do zakładu medycyny sądowej. W miejscu strasznego wypadku gromadziły się do późna tłumy, komentując tragiczny wypadek.

CUKIER PASCHALNY

(kostka, grysik, mączka) z atestem nadrabina Fränkla w Podgórzu poleca

CUKROWNIA W CHYBIU. Zlecenia na ładunki całowagonowe, jakoteż częściowe przyjmuje

Hurtownia Aprowizacyjna, Kraków-Podgórze. — Telefon 2327.

Skład artykułów chemicznych

241 **IZAK ENGLÄNDER**

Kraków XXII., Kalwaryjska 66. Tel. 3121 i 2258.

Poleca hurtownie sodę, terpentynę, kalafonię, klej stolarski itp.

למהדרין מן המהדרין.

קמח כשר לפסח בהשגחת הראבינאט ברישי.

313 PIERWSZORZĘDNEJ

MĄKI PASCHALNEJ

z natychmiastową dostawą po cenach konkurencyjnych dostarcza z własnego młyna

Izak Weidenbaum

Rzeszów, Staromieście. -- Telefon 111.

Drobne ogłoszenia.

Pończochy „Haka" z tarczą złotą znane z trwałości i wytworności oraz w innych dobrych gatunkach poleca A. Heim, Kraków, Starowiślna 82. 347

Mace maszynowe z pierwszorzędnej mąki z atestem rabinackim z Grybowa pod dozorem rabina z Mszany-Dolnej są do nabycia u Kernkrauta w Mszanie-Dolnej. 240

Poszukiwana jest do lepszej rodziny żyd. w Drohobyczu do natychmiastowego wstąpienia panna do dwojga dzieci, lat 1 i pół i 9 za bardzo dobrem wynagrodzeniem. Zgłoszenia pod „W 88" do Ad. N. Dz. 337

Inteligentna panna gospodarna z Krakowa (Żyd.), lat 26, brunetka, posiadająca większe mieszkanie z urządzeniem, ładna wyprawę i posag, pragnie wyjść zamąż za człowieka ładnego, kupca albo na stałem stanowisku do lat 35. Zgłoszenia pisemne pod Szczęście zapewnione" do Ad. N. Dz. 231

Ekspedyentki i modniarki obie rutynowane siły. Poszukuje od zaraz firma Adolf Gold, Kraków. Rynek 17. 284

Objmę zastępstwo na Kraków ewent. na Małopolskę. Reflektuję wyłącznie na zastępstwo poważnych zakładów przemysłowych. Łask. zgłoszenia pod „Poważne" do Ad. N. Dz. 242

Subiekta starszego dobrze obznajomionego z branżą tekstylną oraz praktykanta, poszukuje się. Zgłoszenia u firmy H. Sternberg. Krakowska 2, II piętro. 252

Rutynowana siła bankowa z trzechletnią praktyką z bardzo dobremi świadectwami, poszukuje posady od zaraz. Zgłoszenia pod „Sumienna" do Adm. N. Dz. 267

LWOWSKIE TOW. AKCYJNE BROWARÓW

zawiadamia Szanowną Publiczność, że

PIWO EKSPORTOWE LWOWSKIE JASNE

13-stopniowe

cieszące się największym popytem w Polsce

nadeszło do Krakowa

i znajduje się w następujących lokalach:

ANTONI HAWEŁKA

Restauracya HOTELU POLLERA

„ JÓZEFA KUCZMIERCZYKA

„ HOTELU i KAWIARNI ROYAL

oraz WENZEL.

Specyalność! Specyalność!

Lwowski porter „Imperial"

przewyższający najprzedniejsze wyroby zagraniczne **jest do nabycia** w oryginalnych butelkach **wyłącznie w handlu**

Antoniego Hawełki w Krakowie

„OJA" LAKIER i PASTA DO PAZNOKCI

nadaje paznokciom trwały różowy połysk.

„OJA" MYDŁO CUDOWNE

(Savon miraculeux)

jedyne mydło przetłuszczone w formie pasty z domieszką najdelikatniejszej mączki marmurowej, która powoduje przy myciu twarzy najlepszy masaż, usuwając zatłuszczenie, piegi, plamy i wągry skórne. — Następnie używany

„OJA" KREM WIOSNY

oczyszcza i wydelikatnia cerę

Repr. na Polskę: Lax i Syn, Kraków, ul. Zwierzyniecka 6.

351 Telefon 4332.

Osełki do kos

z naturalnego kamienia, marki kosa przez P., fabryki G. R. W. ŻILLIACUS Helsingfors, znane i oddawna wprowadzone w Polsce, dostarczamy natychmiast z naszych składów w Warszawie po niskich cenach fabrycznych

Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe

346 „ZELMET" Sp. z ogr. odp.

w Warszawie, Marszałkowska 104. Tel. 52-11

Pracownia wózków dziecięcych

J. BOTWIN

Kraków, ul. Floryańska 30.

Na żądanie wysyła się 2 fotografie po nadesłaniu 200.000 mkp. w znaczkach.

83

Baczność!

Akcye · Etykiety · Klisze

wykonują szybko, tanio i starannie

ZAKŁADY GRAFICZNE

„RYNGRAF"

S. A.

Kraków, ul. Krupnicza 6.

Dla **drukarn** i stałych Klientów specyalny **opust.**

MENORAH Illustrated Monthly For :-: The Jewish Home :-:

Ilustrowany miesięcznik rodziny żydowskiej opuścił prasę. W stuletnią rocznicę urodzin

Józefa Izraelsa

Liczne artykuły o treści literackiej i artyst.

Portret Baal Machschowes'a

praca art. Marca Chargalla (Paryż), do nabycia w biurze ogłoszeń i dzienników, Berty Bloch, Kraków, Gertrudy ewent. wprost w adm. „Menory", Wiedeń IX. Berggasse 31. 287

Akwizytorzy poszukiwani.

NOWA DRUKARNIA DZIENNIKOWA

przyjmuje wszelkie zamówienia w zakres drukarstwa wchodzące, w szczególności druki bankowe, kupieckie, przemysłowe, reklamowe, czasopisma i dzieła, wykonując takowe starannie, szybko i po cenach umiarkowanych

W KRAKOWIE PRZY ULICY ORZESZKOWEJ L. 7.

Pierwsza krakowska pracownia

plisowania, mereszkowania i endlowania wyszywa również dziurki w bieliźnie

106

Józef Horowitz

Kraków, ul. Wawrzyńca 16.

Wykwintne! Wyborowe! Tanie!

OBUWIE DAMSKIE

w znanym z taniości magazynie pod firmą:

Gizela Brand, Kraków, Starowiślna 6.

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Ign. Schwarzbart. Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7.